

N:o 151.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 21 maj 1903.
— — — — Andra Kammaren den 22 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kungl.
Maj:ts proposition angående tillgodogörandet af vissa
magnesitfyndigheter å kronojord inom Kvickjocks
kapellförsamling af Norrbottens län.*

(Statsutskottets utlåtande n:o 104.)

Till Konungen.

Under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för den 31 sistlidna mars har Eders Kungl. Maj:t i en samma dag till Riksdagen aflåten proposition (n:o 89) föreslagit Riksdagen medgifva,

Bih. till Riksd. Prot. 1903. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 38 Häft. (N:o 151.) 1

att, sedan förre löjtnanten Herman Sandeberg, landshöfdingen herr grefve L. Douglas, direktören T. G. T. Eklund, bankdirektören John Swartling, handelskemisten Carl Setterberg, godsägaren Helmer Örtengren, ingenjören Ernst Nordström, gruffogden A. Andersson samt Höganäs stenkolsbolag och Billesholm-Bjufs aktiebolag genom särskild afhandling till kronan öfverlåtitt den dem på följande fyra järnmalmsinmutningar å Tarrekaise i Kwickjocks kapellförsamling af Norrbottens län, nämligen n:is 2931 Jägaren, 2932 Bruden, 2937 Haren och 2939 Orren, tillkommande rätt äfvensom den rätt, som kunde vara förenad med de af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet den 26 januari 1901 med bemälda Andersson upprättade arrendekontrakt rörande kronans jordägarandelar i nyssberörda fyra järnmalmsfyndigheter, ej mindre dessa järnmalmsinmutningar än äfven de inom de för fyndigheterna n:is 2937 Haren och 2939 Orren anvisade utmål belägna magnesitinmutningar, äfvensom magnesitinmutningarna Paturkårso n:is 1 och 5 samt Hildo måtte få på arrende upplåtas till ofvanbemälda personer och bolag, samt

att för denna upplåtelse skulle hufvudsakligen gälla i ofvannämnda statsrådsprotokoll angifna grunder.

Dessa grunder äro i statsrådsprotokollet angifna sålunda.

»1:o) För fyndigheternas fullständiga undersökning och för andra förarbeten m. m. beräknas en tid af fem år från och med det år, hvarunder arrendeaftal mellan kronan och vederbörande arrendator kommer till stånd, och skall arbetet under denna period, undersökningsperioden, bedrivas i den omfattning, att årligen på detsamma nedläggas en summa af minst 8,000 kronor, däraf minst 5,000 kronor i verkliga arbetskostnader, med skyldighet för vederbörande arrendator att för hvart och ett af dessa år inom den 1 mars året därefter inför Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län styrka, huru stort belopp för ändamålet utgifvits.

2:o) Arbetsperioden skall omfatta en tid af 45 år, räknadt från undersökningsperiodens utgång, eller, där arrendatorn skulle vara i tillfälle att tidigare öfvergå till effektivt arbete, från den 1 januari året efter det, då arrendatorn hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande därom gjort skriftlig anmälan.

Därest arrendatorn skulle finna, att fyndigheterna icke kunna tekniskt och ekonomiskt fördelaktigt tillgodogöras, äger arrendatorn uppsäga kontraktet att upphöra ett år efter uppsägning.

3:o) På framställning af arrendatorn äger Eders Kungl. Maj:t till dennes begagnande under arrendetiden upplåta i närheten af fyndställena

befintlig, af staten icke begagnad vattenkraft jämte mark för anläggning af vägar, verkstäder, administrations- och arbetarebostäder samt för kraftledning, däribland linbanelledning från fyndigheterna till riksgränsen eller järnväg inom landet, samt bestämma de villkor, under hvilka sådan upplåtelse må äga rum. De kostnader, som förorsakas Eders Kungl. Maj:ts och kronan med anledning af åtgärder, hvilka för sådan upplåtelse kunna vara erforderliga, skola af arrendatorn gäldas.

4:o) Arrendatorn skall till kronan erlægga en afgäld af en krona för hvarje ton af honom från orten afsänd eller där tillgodogjord magnesit, sådan den efter skrädning och anrikning finnes, dock att, för den händelse afgälden, sålunda beräknad, något år af arbetsperioden icke uppgår till minst 10,000 kronor, vederbörande arrendator likväl skall vara skyldig att för samma år erlægga nu nämnda belopp; åliggande det arrendatorn ej mindre att föra och vederbörande tillhandahålla räkenskaper, innefattande tydliga och riktiga uppgifter om mängden från orten afsänd eller på annat sätt tillgodogjord magnesit, än äfven att underkasta sig den inspektion af arbetena å magnesiten, som kan af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet finnas erforderlig.

5:o) Arrendatorn skall för den mark, som åt honom anvisas samt för till äfventyrs åt honom upplåten vattenkraft betala ett årligt arrende, som bestämmes efter särskild uppskattning vid de tillfällena, då sådan mark eller kraft till arrendatorn upplåtes.

6:o) Värdet af växande träd, som vare sig under försöksperioden eller under arbetsperioden af arrendatorn fällas, skall, enligt jägmästares uppskattning, af arrendatorn ersättas.

7:o) Andra inmutningsbara ämnen än magnesit, som af arrendatorn brytas, äger han utan särskild afgift sig tillgodogöra.

8:o) Förrättning för tilldelande af utmål för fyndigheterna skall äga rum, så snart arrendatorn därom gör framställning och tjänlig årstid är för handen; och äger arrendatorn att själf eller genom ombud därvid närvara samt anföra hvad han för bevakande af sin rätt anser nödigt; åliggande arrendatorn att senast fem månader, innan ansökning om utmål enligt gällande bestämmelser sist skall vara till bergmästaren ingifven, hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande styrka, att sådan ansökning verkligens gjorts.

9:o) Det åligger arrendatorn att för utmålsområdena fullgöra lagstadgad försvarsarbete från och med det år, hvarunder arrendeafstal mellan kronan och arrendatorn kommer till stånd; skolande sådant arbete för hvarje år vara utfördt före den 1 augusti, vid påföljd, att, därest vid inspektion,

som för Eders Kungl. Maj:ts och kronans räkning förrättas, kompletteringsarbeten anses erforderliga, sådana må på arrendatorns bekostnad verkställas, för hvilket ändamål arrendatorn är skyldig tillhandahålla arbetare och redskap.

10:o) Föreskrifterna i §§ 10 och 13 af nådiga kungörelsen om begagnande af kronans jordägarandel i grufva den 20 oktober 1899 skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse och i arrendekontraktet införas; ägande likväl arrendatorn att öfverlåta sin på kontraktet grundade rätt på behörigen registrerad svenskt aktiebolag, under villkor, att i sådant fall i bolagsordningen utöfver bestämmelsen, att aktiebolagets styrelse skall utslutande bestå af i Sverige bosatta svenske män, meddelas föreskrift därom, att aktie icke må utan Eders Kungl. Maj:ts tillstånd tecknas af eller öfverlåtas å andra än dylika svenske män, äfvensom att denna föreskrift i tryck återgifves på samtliga aktiebrefven, hvarjämte i arrendekontraktet bör intagas särskildt stadgande därom, att ändring af denna del i bolagsordningen medför arrenderättens förlust.

11:o) Arrendatorn ansvarar för fullgörande af alla de skyldigheter, som enligt grufvestadgan åligga kronan såsom grufägare, äfvensom för alla onera och utskylder.

12:o) De kostnader, som må erfordras för vinnande af lämplig kontroll å mängden från orten afsänd eller på annat sätt tillgodogjord magnesit samt å den däraf beroende afgäld, äfvensom därpå att vederbörliga försvarsarbeten blifvit i behörig tid utförda, skola af arrendatorn Eders Kungl. Maj:t och kronan godtgöras.

13:o) Skulle tvist uppstå angående tolkningen af mellan kronan och arrendatorn afslutadt kontrakt eller rörande däraf härflytande rättsförhållanden samt fordrings- eller ersättningsanspråk, skall sådan tvist afgöras af skiljemän i den ordning lagen om skiljemän den 28 oktober 1887 föreskrifver, dock att den befogenhet att utse skiljemän, som enligt sagda lag tillkommer öfverexekutor, skall utöfvas af kommerskollegium.»

Emot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning har Riksdagen icke haft annat att erinra, än att Riksdagen, som visserligen ansluter sig till Eders Kungl. Maj:ts förslag om att vattenkraft må mot arrende till arrendatorn upplåtas, dock ansett, att, i likhet med hvad som föreskrifvits i fråga om tillgodogörande af apatitfyndigheter å kronojord, förbehåll bör intagas om, att drifkraft från i närheten af fyndställe belägna, af staten obegagnade vattenfall må af arrendatorn användas utslutande för bearbetande af ifrågavarande järnmalms- och magnesitfyndigheter jämte därmed i

sammanhang stående anläggningar. Riksdagen har alltså på det sätt bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, att Riksdagen medgifvit att, sedan förre löjtnanten Sandeberg och hans medsökande genom särskild afhandling till kronan öfverlätit den dem på förenämnda fyra järnmalmsinmutningar n:is 2931 Jägaren, 2932 Bruden, 2937 Haren och 2939 Orren tillkommande rätt äfvensom den rätt, som kan vara förenad med de af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande den 26 januari 1901 med sökanden Andersson upprättade arrendekontrakt rörande kronans jordägareandelar i nyssberörda fyra järnmalmsfyndigheter, ej mindre dessa järnmalmsinmutningar än äfven de inom de för fyndigheterna n:is 2937 Haren och 2939 Orren anvisade utmål belägna magnesitinmutningar, äfvensom magnetinmutningarna Paturkårso n:is 1 och 5 samt Hildo må på arrende upplåtas till Sandeberg och hans medsökande, samt

att för denna upplåtelse må hufvudsakligen gälla följande grunder:

1:o) För fyndigheternas fullständiga undersökning och för andra förarbeten m. m. beräknas en tid af fem år från och med det år, hvarunder arrendeaftal mellan kronan och vederbörande arrendator kommer till stånd, och skall arbetet under denna period, undersökningsperioden, bedrifvas i den omfattning, att årligen på detsamma nedläggas en summa af minst 8,000 kronor, däraf minst 5,000 kronor i verkliga arbetskostnader, med skyldighet för vederbörande arrendator att för hvart och ett af dessa år inom den 1 mars året därefter inför Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län styrka, huru stort belopp för ändamålet utgifvits.

2:o) Arbetsperioden skall omfatta en tid af 45 år, räknadt från undersökningsperiodens utgång, eller, där arrendatorn skulle vara i tillfälle att tidigare öfvergå till effektivt arbete, från den 1 januari året efter det, då arrendatorn hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande därom gjort skriftlig anmälan.

Därest arrendatorn skulle finna, att fyndigheterna icke kunna tekniskt och ekonomiskt fördelaktigt tillgodogöras, äger arrendatorn uppsäga kontraktet att upphöra ett år efter uppsägning.

3:o) På framställning af arrendatorn äger Eders Kungl. Maj:t till dennes begagnande under arrendetiden upplåta i närheten af fyndställen befintlig, af staten icke begagnad vattenkraft jämte mark för anläggning af vägar, verkstäder, administrations- och arbetarebostäder samt för kraftledning, däribland linbanelledning från fyndigheterna till riksgränsen eller järnväg inom landet, samt bestämma de villkor, under hvilka sådan upplåtelse må äga rum. De kostnader, som förorsakas Eders Kungl. Maj:t och kro-

nan med anledning af åtgärder, hvilka för sådan upplåtelse kunna vara erforderliga, skola af arrendatorn gäldas.

4:o) Arrendatorn skall till kronan erlægga en afgäld af en krona för hvarje ton af honom från orten afsänd eller där tillgodogjord magnesit, sådan den efter skrädning och anrikning finnes, dock att, för den händelse afgälden, sålunda beräknad, något år af arbetsperioden icke uppgår till minst 10,000 kronor, vederbörande arrendator likväl skall vara skyldig att för samma år erlægga nu nämnda belopp; åliggande det arrendatorn ej mindre att föra och vederbörande tillhandahålla räkenskaper, innefattande tydliga och riktiga uppgifter om mängden från orten afsänd eller på annat sätt tillgodogjord magnesit, än äfven att underkasta sig den inspektion af arbetena å magnesiten, som kan af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet finnas erforderlig.

5:o) Arrendatorn skall för den mark, som åt honom anvisas, samt för till äfventyrs åt honom för bearbetande af ifrågavarande järnmalms- och magensitfyndigheter jämte därmed i sammanhang stående anläggningar upplåten vattenkraft betala ett årligt arrende, som bestämmes efter särskild uppskattning vid de tillfällen, då sådan mark eller kraft till arrendatorn upplåtes.

6:o) Värdet af växande träd, som vare sig under försöksperioden eller under arbetsperioden af arrendatorn fällas, skall, enligt jägmästares uppskattning, af arrendatorn ersättas.

7:o) Andra inmutningsbara ämnen än magnesit, som af arrendatorn brytas, äger han utan särskild afgift sig tillgodogöra.

8:o) Förrättning för tilldelande af utmål för fyndigheterna skall äga rum, så snart arrendatorn därom gör framställning och tjänlig årtid är för handen; och äger arrendatorn att själf eller genom ombud därvid närvara samt anföra hvad han för bevakande af sin rätt anser nödigt; åliggande arrendatorn att senast fem månader, innan ansökning om utmål enligt gällande bestämmelser sist skall vara till bergmästaren ingifven, hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande styrka, att sådan ansökning verkligt gjorts.

9:o) Det åligger arrendatorn att för utmålsområdena fullgöra lagstadgad försvarsarbete från och med det år, hvarunder arrendeaftal mellan kronan och arrendatorn kommer till stånd; skolande sådant arbete för hvarje år vara utfördt före den 1 augusti, vid påföljd, att, därest vid inspektion, som för Eders Kungl. Maj:ts och kronans räkning förrättas, kompletteringsarbeten anses erforderliga, sådana må på arrendatorns bekostnad verkställas,

för hvilket ändamål arrendatorn är skyldig tillhandahålla arbetare och redskap.

10:o) Föreskrifterna i §§ 10 och 13 af kungl. kungörelsen om begagnande af kronans jordägareandel i grufva den 20 oktober 1899 skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse och i arrendekontraktet införas; ägande likväl arrendatorn att öfverlåta sin på kontraktet grundade rätt på behörigen registrerad svenskt aktiebolag, under villkor, att i sådant fall i bolagsordningen utöfver bestämmelsen, att aktiebolagets styrelse skall utslutande bestå af i Sverige bosatta svenska män, meddelas föreskrift därom, att aktie icke må utan Eders Kungl. Maj:ts tillstånd tecknas af eller öfverlåtas å andra än dylika svenska män, äfvensom att denna föreskrift i tryck återgifves på samtliga aktiebrefven, hvarjämte i arrendekontraktet bör intagas särskildt stadgande därom, att ändring af denna del i bolagsordningen medför arrenderättens förlust.

11:o) Arrendatorn ansvarar för fullgörande af alla de skyldigheter, som enligt grufvestadgan åligga kronan såsom grufägare, äfvensom för alla onera och utskylder.

12:o) De kostnader, som må erfordras för vinnande af lämplig kontroll å mängden frå orten afsänd eller på annat sätt tillgodogjord magnesit samt å den däraf beroende afgäld, äfvensom därpå att vederbörliga försvarsarbeten blifvit i behörig tid utförda, skola af arrendatorn Eders Kungl. Maj:t och kronan godtgöras.

13:o) Skulle tvist uppstå angående tolkningen af mellan kronan och arrendatorn afslutadt kontrakt eller rörande däraf härflytande rättsförhållanden samt fordrings- eller ersättningsanspråk, skall sådan tvist afgöras af skiljemän i den ordning lagen om skiljemän den 28 oktober 1887 föreskrifver, dock att den befogenhet att utse skiljemän, som enligt sagda lag tillkommer öfverexekutor, skall utöfvas af kommerskollegium.

Stockholm den 22 maj 1903.

Med undersätlig vördnad.